

ПЛАТФОРМА 4.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИЗАЙНУ
АРХІТЕКТУРНОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 7.012:474+727

ОСОБЛИВОСТІ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ІНКЛЮЗИВНИХ
ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

АБИЗОВ Вадим, БАЛАНЕНКО Марина
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна
vaddimm77@gmail.com

Метою дослідження є визначення особливостей формування предметно-просторового середовища для дітей з обмеженими можливостями. На основі аналізу літературних і нормативних джерел інформації щодо даної тематики виявлено сучасні проблеми організації та вирішення дизайну інтер'єрів дитячих садків та проаналізовано засади функціонального зонування інклюзивного простору дошкільних закладів. Виявлено особливості та аспекти художньо-образних та колористичних рішень організації сучасного інклюзивного простору для дітей з особливими потребами, а також доцільність використання в ньому спеціального обладнання та його розташування в просторі дошкільних закладів.

Ключові слова: *дизайн, інклюзивний простір, предметно-просторове середовище, діти з особливими потребами.*

ВСТУП

Інклюзивним закладам дошкільної освіти відведена особлива роль в сфері дизайну інтер'єрів. Згідно з визначенням ЮНЕСКО інклюзивне навчання

– це «процес звернення і відповіді на різносторонні потреби дітей через надання їм можливості участі в навчанні, культурних подіях і житті суспільства та зменшення виключення в навчанні та освітньому процесі». Метою інклюзивного навчання є поліпшення навчального середовища, в якому вихователь і учні відкриті до різноманіття, де забезпечуються потреби учнів та їх можливості бути успішними. Активізація сучасних тенденцій розвитку дитячих садків ставить проблему відповідності дизайну інклюзивних закладів освіти цим вимогам.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Проблема інклюзивної освіти в Україні стоїть досить гостро. У країні 167 тис. дітей з інвалідністю, а це 2% всього дитячого населення [1]. Тільки десята частина з них здобуває освіту в інклюзивних закладах. В той же час, навіть існуючі заклади з наголосом на інклюзивний простір багато в чому не відповідають основним вимогам до створення інклюзивного предметно-просторового середовища, не кажучи вже про особливості їх дизайну. У зв'язку з цим необхідно звернути увагу на вирішення таких питань як створення спеціальних терапевтичних зон при плануванні приміщень для дітей з обмеженими можливостями, застосування гармонійних і виразних художньо-колеристичних вирішень, а також урахування наявності спеціального обладнання та його відповідного розміщення в інклюзивному просторі.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Одним з найважливіших питань при проектуванні інклюзивного простору, як і будь якого іншого, є зонування приміщення. На цьому етапі вирішуються питання розташування головних, другорядних та допоміжних зон. Незалежно від планування приміщення, його загальної площі, обраного стилю дизайну інтер'єру, питання візуального розділення простору на окремі функціональні зони завжди є частиною завдання щодо доцільного використання кожного квадратного метра приміщень при розробці дизайн-проекту. При плануванні приміщення групи дошкільних закладів треба враховувати взаєморозташування таких зон: основні зони – це роздягальня, ігрова, спальня; другорядні – навчальна, міні-кухня, санвузол, комора для зберігання іграшок і обладнання, комора для зберігання господарського приладдя. Також, для інклюзивних закладів дошкільної освіти, бажано передбачати наявність допоміжних зон. Перш за все це зона «арт-терапії».

Вперше цей термін був використаний Андріаном Хілом у 1938 р. при описі свого проекту та незабаром він отримав широке поширення. У вузькому сенсі слова під арт-терапією зазвичай мається на увазі терапія за допомогою образотворчого мистецтва з метою аналізу його позитивного впливу на психоемоційний стан людини [2]. В закордонній практиці отримують також розповсюдження такі форми дитячої терапії як «агротерапія», «підсана терапія». Розташування зон таких терапій можна поділити на два способи застосування: перший – це поєднання цієї допоміжної зони з ігровою, другий –

використання її як перехід від роздягальні до ігрової, від ігрової до навчальної, від навчальної до спальні.

Наступним важливим питанням є застосування виразних композиційно-просторових та колористичних вирішень. Діти дошкільного віку дуже чутливі і сприйнятливі до навколишнього середовища. Тому вкрай важливо підібрати гармонійне і органічне художнє та колірне рішення інтер'єру, а також правильно використати його в різних зонах, враховуючи їх функціональне призначення. У зв'язку з цим слід застосовувати якомога більший спектр кольорів в різних приміщеннях, а саме використання яскравих, чистих кольорів, таких як червоний, жовтий, помаранчевий, зелений, синій, фіолетовий, але обов'язково в поєднанні та контрасті їх з основними пастельними, дещо приглушеними кольорами, аби простір не був занадто агресивним для дитячого ока. Також бажано уникати темних та не виразних кольорів, такі як чорний, коричневий, сірий. Ще одним засобом колористичних рішень є відмова від монохромних інтер'єрів аби дитина вчилась та могла сприймати світ у різних фарбах, що сприяє формуванню її здорової та стійкої психіки.

Поряд із зазначеним у створенні дизайн-проектів інклюзивних закладів дошкільної освіти доцільно використання спеціального обладнання для дітей з особливими потребами та його відповідного розташування в інтер'єрах. Проведені дослідження дозволили рекомендувати доцільність використання такого обладнання: вертикалізатори – засіб для пасивної вертикалізації користувача, якому важко самостійно підтримувати вертикальну позу; система утримання голови – дозволяє дітям зберігати вертикальне і фізіологічне положення, дозволяючи голові обертатися з повною амплітудою і сприяючи розвитку м'язів шиї; сидячий самокат – допоміжний засіб для пересування малюків вагою до 25 кг; засоби сенсорної інтеграції – даний тип надає потужний поштовх розвитку вестибулярного апарату та більшості інших сенсорних систем (візуальної, слуховий, відчуття себе в просторі) [3]. Ці види обладнання повинні мати своє місце для зберігання, а саме в зоні комори для зберігання іграшок та обладнання. При застосуванні їх під час виховного процесу варто враховувати функціональне призначення зони з певним обладнанням. Наприклад, вертикалізатори та системи утримання голови слід розмістити в навчальній зоні, а сидячий самокат та засоби сенсорної інтеграції в ігровій зоні.

ВИСНОВКИ

Найважливішу роль у проектуванні ДНЗ грає раціональна організація середовища інтер'єру. В результаті дослідження було розглянуто проблеми формування предметно-просторового середовища для дітей з обмеженими можливостями. Ключовими питаннями є наступні: правильне функціонального зонування інклюзивного простору дошкільних закладів із створенням спеціальних терапевтичних зон; застосування гармонійних і виразних

художньо-колеристичних вирішень приміщень, враховуючи їх функціональне призначення та використання яскравих кольорів, в поєднанні з основними пастельними кольорами; використання спеціального обладнання та його розташування в просторі дошкільних закладів згідно з функціональним зонуванням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інклюзивна освіта в Україні. Інклюзивні дошкільні навчальні заклади Києва. URL: <https://womo.ua/inklyuzivnyih-shkol-i-sadikov-kieva/>
2. Арт-терапія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
3. Каталог спеціального обладнання для дітей з особливими потребами. URL: <http://childrenhealth.center/development/services/sensory>.

АВЫЗОВ V., БАЛАНЕНКО M.

FEATURES OF DESIGN OF INCLUSIVE PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

The purpose of the study is to determine the features of the formation of subject-spatial environment for children with disabilities. Based on the analysis of literary and normative sources of information on this topic, modern problems of organization and solution of interior design of kindergartens are identified and the principles of functional zoning of inclusive space of preschool institutions are analyzed. Peculiarities and aspects of artistic and color solutions of the organization of modern inclusive space for children with special needs, as well as the expediency of using special equipment and its location in the space of preschool institutions are revealed.

Key words: *design, inclusive space, subject-spatial environment, children with special needs.*